

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, професора Мердової Ольги
Миколаївни на дисертацію Чорного Юрія Олеговича на тему «Публічне
адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки:
адміністративно-правовий аспект», представлену на здобуття ступеня
доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження. Сучасні тенденції розвитку транспортної інфраструктури, збільшення інтенсивності руху, а також інші чинники призводять до зростання кількості транспортних пригод, що, в свою чергу, зумовлює підвищення потреби в ефективному медичному забезпеченні. На сьогодні медичне забезпечення транспортної безпеки є надзвичайно важливим складовим елементом системи національної безпеки. Його ефективність значною мірою залежить від якості публічного адміністрування, зокрема нормативного регулювання, чіткої ієрархії повноважень суб'єктів публічного адміністрування у цій сфері, визначення чіткого механізму реагування на транспортні пригоди, а також належного матеріально-технічного забезпечення цієї діяльності.

Сучасний стан адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки характеризується недостатньою системністю, наявністю прогалин та колізій, відсутністю чіткої координації між органами публічного адміністрування, що негативно впливає на ефективність публічного адміністрування в цій сфері та унеможливорює своєчасне надання медичної допомоги у разі транспортних інцидентів.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених окремим аспектам транспортної безпеки та медичного забезпечення, комплексної розробки адміністративно-правових засад публічного адміністрування у цій сфері досі не здійснювалося. Тому тема дисертаційного дослідження Ю.О. Чорного є безсумнівно актуальною, має важливе теоретичне та практичне значення для розвитку науки адміністративного права та удосконалення механізмів забезпечення безпеки на транспорті.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана Ю.О. Чорним тема дисертації «Публічне адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки: адміністративно-правовий аспект» безпосередньо пов'язана з виконанням завдань Указу Президента України від 18 серпня 2021 року № 369/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року "Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою», у якому наголошено на неефективності державного управління у сфері охорони здоров'я та наявності ускладнень у плануванні діяльності на всіх рівнях національної системи охорони здоров'я. Тема відповідає пріоритетному напрямку «Удосконалення адміністративної діяльності суб'єктів владних повноважень» Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року №12-21, пп. 1, 8, 17 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року № 454.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджується використаною нормативною базою, коректною методологією, належною теоретичною та емпіричною базою дослідження. Нормативно-правову та теоретичну базу дисертаційного дослідження становлять: Конституція та закони України, підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори, згоду на які надано Верховною Радою України, а також наукові праці в галузі загальної теорії держави та права, адміністративного права і процесу, конституційного права, теорії управління, міжнародного права, галузевого транспортного та медичного права.

Емпіричною базою дослідження є матеріали узагальнення практики діяльності закладів охорони здоров'я у галузі транспортної медицини за 2014-

2024 рр., аналітичні довідки, звіти та довідково-інформаційні видання медичних закладів.

Високий ступінь вірогідності та наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено опрацюванням значного обсягу використаних джерел – 220 найменувань (с. 205-232), при чому майже 10% з яких є іноземними джерелами.

Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зумовлених метою й особливостями досліджуваної теми. Основним підґрунтям дослідження є системний підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. Методологія дослідження є комплексною та всебічною. Автор використовує різноманітні методи наукового пізнання, що дозволяє глибоко та повно дослідити проблему публічного адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки. Автор ретельно визначає кожен використаний метод, розкриваючи його призначення та роль у дослідженні. Показує, як саме кожен метод застосовувався в конкретних підрозділах дисертації, що свідчить про продуманість та логічність методологічного підходу, який забезпечує прозорість дослідження та можливість перевірки отриманих результатів.

Обрані дисертантом методи повною мірою відповідають меті та завданням дисертації, спрямованої на розробку теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо удосконалення публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки.

Отже, методологія дослідження вирізняється комплексністю, системністю та науковою обґрунтованістю, що забезпечує всебічний аналіз адміністративно-правових аспектів публічного адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки та заслуговує на позитивну оцінку.

Комплексність і системність дослідження зазначеної проблематики демонструє структура дисертації Ю.О. Чорного. Аналіз структури дисертаційного дослідження свідчить про те, що архітектоніка роботи логічно

пов'язана з визначеними метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження, та передбачає висвітлення тих питань, які безпосередньо стосуються обраної автором проблематики. Так, у першому розділі автор визначив поняття та ознаки медичного забезпечення транспортної безпеки, в контексті науки адміністративного права; розкрив поняття та структуру принципів публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки тощо. У другому розділі ним здійснено систематизацію нормативно-правових актів щодо публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки на основі розроблення критеріїв їх класифікації; виокремлено ознаки та структуру суб'єктів публічного адміністрування, діяльність яких спрямована на організацію медичного забезпечення транспортної безпеки; розкрито розуміння форм публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, визначити їх ознаки та систематизувати методи цієї діяльності. А вже у третьому розділі здобувач аргументовано визначив концептуальні підходи до організації надання екстреної медичної допомоги потерпілим у транспортних пригодах, нормами міжнародного права та виокремити проблемні аспекти національного законодавства, в контексті визначення порядку надання першої допомоги на місці транспортної пригоди; визначив поняття та розкрити ознаки організаційно-правового регулювання медичного забезпечення транспортної безпеки; надав пропозиції до адміністративного законодавства, щодо удосконалення публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки.

Відповідно, наукові положення, рекомендації та висновки дисертаційного дослідження є обґрунтованими та методологічно правильними, такими, що містять наукову новизну, мають системний, комплексний характер.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація Ю.О. Чорного є першим монографічним дослідженням, у якому комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням

здобутків вітчизняної та зарубіжної адміністративно-правової науки розкрито особливості адміністративно-правових засад публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки.

Погоджуючись у цілому з переважною більшістю, визначених автором наукових положень, висновків та пропозицій, вважаємо за необхідне акцентувати увагу на деяких з них, що мають ознаки наукової новизни та суттєво збагачують науку адміністративного права.

Варто відзначити внесок автора у розробку та уточнення ключових понять, таких як «принципи медичного забезпечення транспортної безпеки», «суб'єкти медичного забезпечення транспортної безпеки», «імунітет від відповідальності за надання першої домедичної допомоги», «медичний огляд суб'єктів забезпечення безпеки на залізничному транспорті», «суб'єкти надання домедичної допомоги». Запропоновані визначення є чіткими, лаконічними та відображають специфіку досліджуваної сфери, що сприяє подальшому розвитку наукових досліджень у цьому напрямку.

Автор здійснив ґрунтовну систематизацію нормативно-правових актів у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки за принципом широкого та вузького підходу до правового регулювання сфери охорони здоров'я, розробивши власні критерії їх класифікації. Це дозволяє не лише структурувати чинне законодавство, але й виявити прогалини та колізії, що є важливим для його подальшого удосконалення.

Заслуговує на схвальну оцінку проведений всебічний аналіз суб'єктів публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, визначено їх ознаки, структуру та повноваження, обґрунтовано трирівневість її структури. Особливу увагу приділено дослідженню ролі першого рівня її структури, який складають вищі органи державної влади, що є важливим для формування ефективної державної політики у цій сфері.

Окремо слід підкреслити запропоновані автором пропозиції щодо удосконалення законодавства у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, які представляють особливу практичну цінність і повинні

характеризувати кожне юридичне дослідження. Саме тому ми підтримуємо позицію автора щодо доцільності внесення змін до Закону України «Про екстрену медичну допомогу», Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Закону України «Про систему громадського здоров'я», Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кодексу торговельного мореплавства України. Розроблені пропозиції мають практичну цінність та можуть бути використані у законотворчій діяльності.

Дисертаційне дослідження містить також низку інших цікавих та аргументованих висновків, пропозицій та рекомендацій.

Загалом, дисертація Ю.О. Чорного є новаторським дослідженням, яке містить цінні наукові результати та має значний потенціал для подальшого розвитку науки адміністративного права та удосконалення правового регулювання медичного забезпечення транспортної безпеки. Ступінь наукової новизни дослідження, обґрунтованість наведених у ньому положень, висновків та рекомендацій відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 -Право.

Практичне значення одержаних результатів роботи. Виконане Ю.О. Чорним наукове дослідження сприяє розв'язанню низки теоретичних і практичних питань, що мають важливе значення для адміністративного права та правозастосовної діяльності органів публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки.

Сформульовані та аргументовані в дисертації положення, висновки і пропозиції впроваджено і надалі може бути використано у: науково-дослідній сфері як основа для подальшого підвищення ефективності публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки; у сфері правотворчості для вдосконалення чинного адміністративного законодавства, зокрема положень Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кодексу торговельного мореплавства України, Законів України: «Про екстрену медичну допомогу», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про систему громадського здоров'я» та підзаконних

нормативно-правових актів, що регламентують медичне забезпечення транспортної безпеки; у правозастосовній сфері для підвищення ефективності форм та методів публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки; в освітньому процесі для підготовки наукової навчальної літератури, а також при викладанні освітніх компонент таких, як «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Управління в правоохоронних органах».

Наукові публікації Ю.О. Чорного. Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження висвітлено у 9 наукових публікаціях, з них 5 статей – у наукових виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, 4 тези доповіді – у збірниках матеріалів науково-практичних заходів.

Наукові положення, висновки дисертації, пропозиції та результати належним чином апробовані і доступні широкому загалу, будучи опублікованими у статтях, тезах виступів на конференціях. У своїх публікаціях дисертанту вдалося на високому рівні виконати поставлені наукові завдання та оволодіти методологією наукової діяльності. До того ж представлені наукові публікації містять елементи новизни.

Дисертація виконана українською мовою. Матеріал викладається чітко, послідовно, юридично грамотно, з використанням наукового стилю. Дослідження повною мірою відповідає спеціальності 081 «Право».

Дисертацію оформлено відповідно до вимог, встановлених чинним законодавством.

В ході вивчення матеріалів дисертаційного дослідження Ю.О. Чорного не виявлено фактів порушення академічної доброчесності. Дисертант коректний у здійсненні наукової полеміки, у рецензованій роботі наведені посилання на джерела інформації – ідеї, твердження, відомості, розробки, які згадані у тексті дисертаційного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Наголошуючи загалом на високому теоретичному рівні дослідження, його практичній значущості, слід також зупинитися і на дискусійних положеннях роботи:

1. Під час публічної презентації бажано було б варто уточнити авторську позицію стосовно необхідності перегляду змісту медичних протипоказань, шляхом часткового зниження вимог до стану здоров'я працівників залізничного транспорту (с. 156-157).

2. Використання SWOT-аналізу як методу оцінювання ефективності управління в транспортній медицині є новаторським, але не повністю обґрунтовано з погляду юридичної науки. Бажано було б дисертанту, в процесі публічного захисту обґрунтувати доцільність його використання.

3. Характеризуючи законотворчу діяльність Верховної Ради України, як суб'єкта публічного адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки, дисертантом зроблено акцент на прийнятих Парламентом країни законодавчих актах у сфері функціонування автомобільного транспорту, таких як: Закони України «Про автомобільний транспорт», «Про дорожній рух» тощо. Разом з тим, необхідно було б зробити акцент на комплексному дослідженні законодавчих актів, прийнятих Верховною Радою України у всіх галузях транспорту.

4. На с. 235 в додатку Б автором наводяться результати анкетування працівників ТМО «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» у Кіровоградській, Черкаській, Полтавській, Київській, Вінницькій областях, які на превеликий жаль не знайшли свого відображення в тексті дослідження, що обумовлює постановку питання про доцільність його проведення.

У цілому висловлені зауваження мають дискусійний характер та не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження.

Загальний висновок. Представлена дисертаційна робота Чорного Юрія Олеговича на тему «Публічне адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки: адміністративно-правовий аспект» є завершеною

самостійною, науковою працею, сформульовані в якій наукові результати містять елементи наукової новизни, і мають теоретичне і практичне значення для науки адміністративного права. Дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор Чорний Юрій Олегович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

**Рецензент –
завідувач кафедри адміністративно-правових
дисциплін факультету №2
Донецького державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, професор**

Ольга МЕРДОВА

Підпис завідувача кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету №2 Донецького державного університету внутрішніх справ кандидата юридичних наук, професора Ольги Мердової засвідчую.

**Т.в.о. начальника ВДСД
Донецького державного
університету внутрішніх справ**

Наталя ХОЗЛУ